

Wij zijn het gemeentebestuur dankbaar voor de inspanning die zij hebben gedaan en de belangrijke stap die met deze werken werd gezet in het gehele restauratiedossier van onze kerk. Wij, de Millegemvrienden, zullen van onze kant eveneens ons steentje bijdragen en na het beëindigen van de electriciteitswerken zullen wij zorgen dat de sacristij een grondige opknapbeurt krijgt. "Daarvoor dienen de opbrengsten van onze jaarlijkse activiteiten", zegt onze penningmeester.

Monumentenwacht provincie Antwerpen v.z.w. (vervolg)

In 'Omtrent' (7), nummer 2, februari 1997 lezen we :

Monumentenwacht bestaat vijf jaar

De Monumentenwacht Vlaanderen vierde onlangs haar vijfde verjaardag. Momenteel is er in elke provincie een monumentenwacht. De vijf ploegen inspecteren waardevolle gebouwen om te zien of bepaalde onderhoudswerken noodzakelijk zijn. Zo weten de eigenaars of bepaalde herstellingen moeten worden uitgevoerd. Door tijdig ingrijpen, kunnen veel duurdere restauraties worden vermeden.

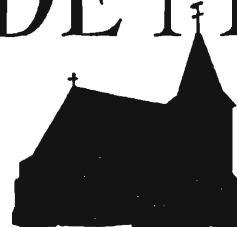
In ons vorig nummer vermeldden we reeds dat ook het gemeente bestuur van Ranst bij deze dienst geabonneerd is en daaruitvolgend op 14.6.1996 een eerste inspectie werd gehouden van Millegemkerk. Zij noemen het de 'Kapel van Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel-Opgenomen', dat maakt voor ons niet uit. We somden in december 1996 reeds verschillende punten uit het inspectierapport op en laten er hier nog enkele volgen :

- **Toren** (onderaan) : Het westelijk dakluik is met sterk verouderd en verweerd zink bekleed. Deze bekleding is gescheurd en niet meer waterdicht. Het hang- en sluitwerk laat sterk te wensen over.
- **Toren** (topbekroning) : Het torenkruis is roestig maar momenteel nog goed bevestigd. De loden muts is sterk verweerd, plaatselijk gescheurd en bloot genageld en is met siliconen aangewerkt. Ook de bovenste leien zijn bloot genageld, waardoor de aanwerking van de topbekroning niet meer waterdicht is. Enkele leien onder het kruis zijn verdwenen met lichte inrotting van het houtwerk tot gevolg.
- **Dak** : Verspreid zijn er talrijke aantastingen van houtborende insecten aangetroffen waarvan de meeste echter inactief zijn. Mogelijk werden sporadisch enkele lichte actieve kleine klopkveraantastingen vastgesteld. Op verschillende plaatsen zijn de toagnagels van de windschoren verdwenen waardoor deze pen-en-gatverbindingen uit elkaar zijn geschoven. Deze openstaande houtverbindingen stellen momenteel nog geen structureel probleem maar dienen toch tijdig te worden hersteld.
- **Muurbekroningen** (topgevels) : De stootvoegen tussen de verschillende dekstenen zijn vaak sterk uitgespoeld, evenals het voegwerk onder de dekstenen.

Bovenstaande is maar een algemene greep uit het bedoelde rapport.

We vernamen dat het gemeentebestuur in haar begroting een bedrag voorzien heeft voor het onderhoud van haar gebouwen en monumenten. Het inspectierapport van Monumentenwacht kan een nuttig document zijn om aan een of meerdere aannemers opdracht te geven om de vastgestelde kleine gebreken te doen herstellen en aldus inderdaad grotere schade te voorkomen. We mogen er ons dus aan verwachten dat er in het komend seizoen nog wel eens ladders en stellingen tegen ons kerkje zullen aanleunen.

DE MILLEGEMVRIEND

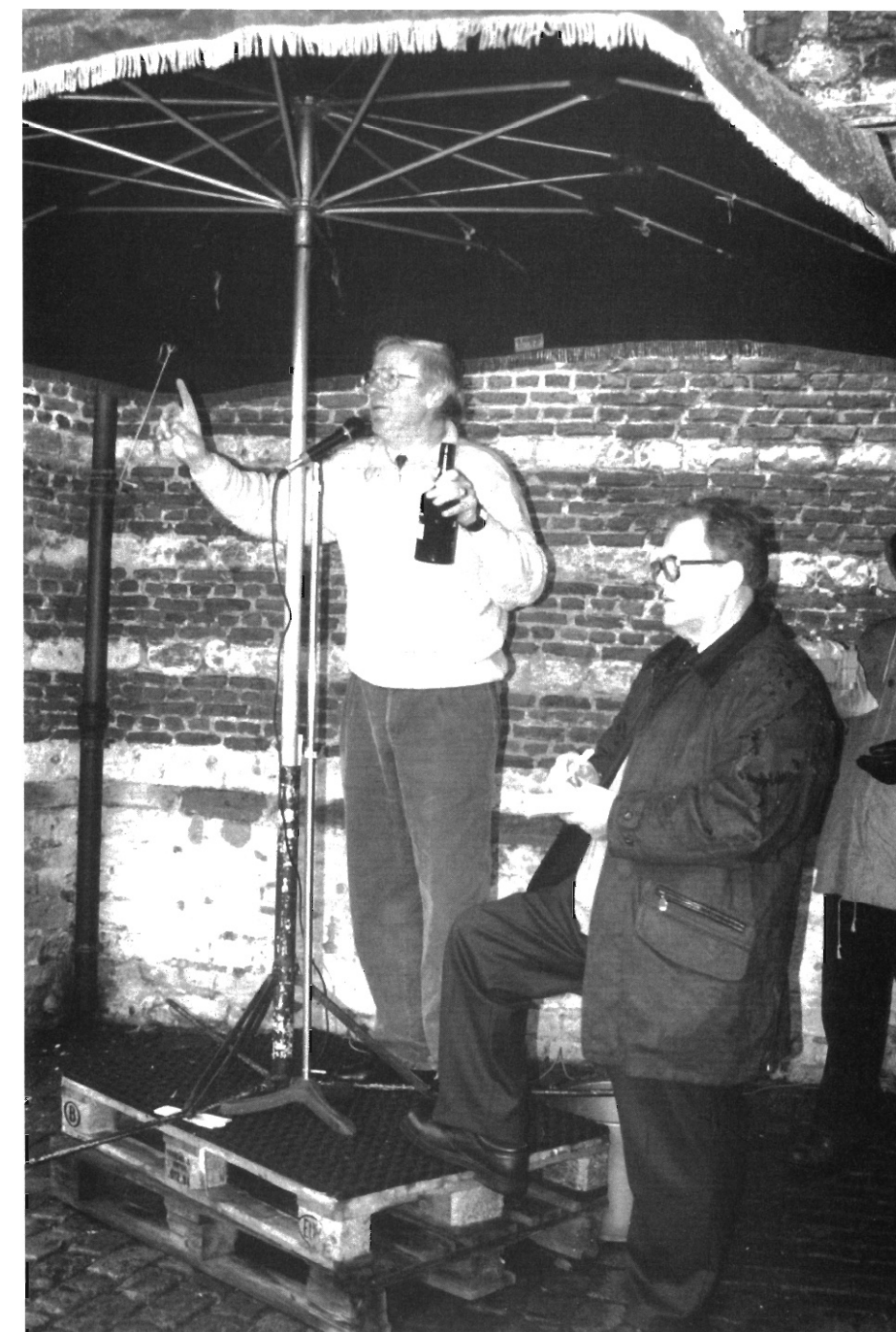

Tweemaandelijks mededelingsblad van de
v.z.w. MILLEGEMVRIENDEN

10e jaargang, nr.1
februari 1997

Verantw. uitgever: Frans Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

Afgiftekantoor : 2520 RANST 1

De Pastoor van Millegem geeft 1100 frank voor Duvel ...

Rogier Melis (1)

Dit is geen sensatiepers, beste lezer, maar wel een impressie van de ophefmakende Sint-Antoniusverkoop op zondag 19 januari 1997. Het weer was wat druilerig en de opkomst van de koop- en kijklustigen viel dan ook wat tegen. Voor het eerst sinds vele jaren moesten wij onze volksmuzikanten van Den Dries missen, maar hun vervangers (opvolgers ?) deden het even goed. Spijtig dat zij met hun instrumenten niet buiten konden komen om er meteen de toon aan te geven voor een plezierige volkse happening.

Staf Janssens – nu algemeen erkend als een waardige opvolger van "den Ede" – zette er vanaf het begin een vlot tempo in, bijgestaan door Stan Van Eccelpoel, een inspirerende schalkse 'notaris' die de gedachten en gevoelens van het publiek weet te lezen.

De eerste verkoop, een korf met varkensvlees, ging voor 1.100 frank van de hand. Maar het duurde een tijdje voor de gekende jaarlijkse tenoren echt begonnen te bieden. Waarschijnlijk moesten ze eerst wat warm lopen met 'wittekes' of zich laten opjutten door de pittige commentaar van Staf De Roeper. Een landelijk wijntje met 2 potjes bloemen (om buiten te zetten) werd verkocht voor 400 fr. Twee varkenspoten en een worst brachten 300 fr. op. Een zwart poppenzusterje (kopie van Solie ?) met een fles wijn kostte 600 fr. Een ananas met worst werd als voorgerecht geserveerd voor 400 fr.

Paula Van Eester geraakte maar niet aan een stuk kop, want daarvoor waren meer gegadigden die "een fond" willen aanleggen bij al die borrels. Het ging er heftig aan toe toen Carl De Boo tot 1000 fr. ging voor een fles passievruchtenjenever, Tine Muyshondt bood 400 fr. voor enkele kilo's uien (de prei is te duur en 't is toch van dezelfde familie).

Gerard De Bonte gaf 500 fr. voor een vlaai terwijl "zijn varkenskop" al versneden was nog vóór hij hem kon betalen. Stan De Schutter liet zich niet doen en sloeg meteen wat proviand op in de vorm van sla en knolselder (dat is goed poeder in de koude wintermaanden). Burgemeester Goossens volgde zijn voorbeeld met witte kool, ananas, worst en heel veel kop waar dadelijk het mes werd ingezet en in Oelegem zal de familie van Lode Hofmans de appelen en borsten best gewaardeerd hebben.

De grote slokop voor de kop was rector Belmans, want hij geeft voor zijn lectoren en medewerkers in het kerkje een receptie in een van de komende weken. Hugo heeft zeker 4 kg in voorraad en met de borsten en de kip erbij zullen zijn genodigen geen honger lijden. Voor drank moet hij nog wel zorgen want met 4 flesjes Duvel voor 1.000 frankes liepen de kosten wat te hoog op.

Tussendoor zorgde Stan Van Eccelpoel ervoor dat hij zijn vrouw wat kon verwennen met niet alleen brood op de plank, maar vooral met zoetigheden als melocakes, marsepein, chocolaatjes en koekjes (of is Stan zelf zo'n zoetebek ?). Toen Staf Stuyts tenslotte voor 2.600 fr. een schitterend boeket bloemen bemachtigde en dat aan roeper Staf schonk, was dat de weergave van de gezellige gulhartige sfeer die er heerst op de Millegemse St.-Antoniusviering elk jaar de zondag na St.-Antonius (17 januari).

(1) 'Roger' was tijdens de Sint-Antoniusverkoop de secretaris die binnenin het kerkje nauwkeurig alle verkoopgegevens noteerde en er voor zorgde dat de bieders hun koop achteraan in het kerkje konden afhalen. Een beetje ondankbare taak : je hoort hoe buiten Staf de mensen aanspoort om niet te krenterig te zijn en regelmatig hoort men binnen het kerkje dat de menigte een lachconcert ten beste geeft, maar waarom ze lachen is binnen niet steeds duidelijk, doch het spoort wel aan om mee te lachen. Doch voor de secretaris is het niet mogelijk om zijn post te verlaten om ook eens buiten mee te genieten, hij blijft maar de kaartjes noteren die door de buitenstaande 'notaris' werden opgetekend. Vanuit deze kaartjes ziet hij het zó voor zijn ogen gebeuren.

Het huwelijk van Willy en Mit werd voltrokken op het gemeentehuis van Ranst door burgemeester Frans Peeters. Het was voor burgemeester Peeters de laatste keer dat hij zijn handtekening in een trouwboekje plaatste, want Louis Pittoors die op 14 maart 1947 tot burgemeester werd benoemd legde op 14 april de eed af en bestuurde de gemeente tot aan zijn overlijden in 1974.

Na hun huwelijk nemen Willy en Mit hun intrek op de Herentalsebaan, waar Mit haar ouders woonden. Later bouwen zij aan de overkant van de baan een nieuwe woning waar zij thans nog wonen. Willy was tuinbouwer en nauw betrokken bij de Landelijke Gilde. Op zijn bedrijf werd hij geholpen door Mit. Vanaf 1959 werd Willy gemeenteraadslid en later werd hij schepen te Ranst. Mede hierdoor kent hij niet alleen vele mensen en toestanden in de gemeente, doch hij kan ook na de fusie meespreken over de drie andere deelgemeenten. Mit is een levende encyclopedie, zij herinnert zich elk huis met zijn bewoners van Millegem waar zij méér dan een halve eeuw verbleef.

Vanzelfsprekend was het echtpaar Struyf ook van bij het ontstaan van de Millegemvrienden betrokken bij de activiteiten van onze vereniging.

Op zaterdag 12 april vieren **Willy en Mit** hun **gouden huwelijksjubileum**. Om 14 uur wordt in het kerkje van Millegem een dankmis opgedragen waar alle burens en vrienden, samen met de familie uitgenodigd zijn. De burens zullen ongetwijfeld niet nalaten bij deze gelegenheid hun huizen te versieren en te bevlagen.

Proficiat aan de Jubilarissen !

Laat het licht op Millegem schijnen

In ons vorige nummer (december 1996) hadden wij u reeds de **vernieuwing van de elektrische installatie** in ons kerkje aangekondigd. Zoals toen gezegd heeft de aanbesteding op 18 december plaats gehad en werd het werk toegewezen aan de firma " Van den Branden Elektro " uit Ranst. De werken werden gestart op 3 februari 1997 en vorderen goed. Gedurende de werken werd er steeds gezorgd dat tijdens het weekend telkens een minimum verlichting aanwezig was en dat zo weinig mogelijk hinder veroorzaakt werd, zodat de diensten zonder grote problemen konden doorgaan. Er was tevens een goede samenspraak met de sleutelbewaarder en de schoonmaakploeg van ons kerkje.

Deze electriciteitswerken omvatten de volledige vernieuwing van de leidingen en het schakelmateriaal en beantwoorden aan de nieuwste veiligheidsnormen. Ook werd een verlichting voorzien op de zolder en in de toren die het wat veiliger moet maken voor de mensen die daar voor onderhoud nodig zijn. Bovendien werd een branddetectie voorzien met brandalarmmelding en indien er later een elektrische aandrijving zou komen voor de klok of het orgel dienen hiervoor geen leidingen meer aangelegd te worden.

Weer een gouden bruiloft op Millegem

Onze reeks 'gouden bruiloften' van Millegemvriendlezers gaat verder. Het wordt een regelmatig terugkerende rubriek van ons Mededelingblaadje, het is thans de beurt aan :

Willy en Mit

" Op zaterdag 12 april 1947 werden te Ranst in de echt verbonden :

enerzijds Willy STRUYF, geboren te Merksem op 21 januari 1926, zoon van Joannes Augustinus en Antonia Joanna Biscops;

en anderzijds Maria Alphonsina CAES, geboren te Ranst op 31 januari 1928, dochter van Constantinus Franciscus en Anna Elisabeth Wuyts "

De vader van Willy werd geboren te Wommelgem en zijn moeder te Vremde. Willy, die de oudste van acht kinderen was werd geboren te Merksem, doch toen hij drie jaar oud was komen zijn ouders zich te Ranst vestigen op het Schawijk. Hij herinnert zich bijgevolg weinig van Merksem, doch des te beter hoe het bos van Zevenbergen er vroeger uitzag.

De ouders van Mit woonden op Millegem op de Herentalsebaan, haar vader werd geboren te Oelegem, doch kwam reeds in 1920 naar Ranst. De moeder van Mit was 'gebortig' van Ranst.

Hoe de fakkel werd doorgegeven

We schreven het reeds meermaals dat de Antoniusviering met zijn offer- gaven en verkoop een eeuwenoude traditie is op Millegem. En steeds kwam daar een "roeper" bij te pas. Twee jaar geleden nam Staf Janssens – die al eens tevoren was ingesprogen – deze taak over van Ede Mertens.

Josephus Eduardus Mertens werd in Ranst geboren op 27 januari 1927, hij woonde in 'zijne jonge tijd' in de Broederlozestraat en vestigde zich later in de Stenenkruisstraat. Hij heeft er dus zeventig jaar Millegem opzitten. Ede was de jongste telg van Petrus Josephus Mertens en Joanna Maria Hermans. Jawel, je hebt het goed gelezen : de vader van Ede was "Pitte Mertens" wiens *honderste verjaardag* in 1983 uitbundig op Millegem werd gevierd.

Als knaap leerde Ede reeds van zijn vader die landbouwer was, dat men Sint-Antonius op zijn feestdag best gunstig kon stemmen. Hij herinnert zich nog dat hij – tijdens de Sint-Antoniusviering – de blaasbalgen van het orgel in het kerkje van Millegem trok opdat de vroegere koster, Jozef Van den Bogaert (° 1898, + 1979), het orgel tijdens de plechtige Antonius-mis zou kunnen bespelen. Dat was nog onder Pastoor Van Bruggen (° 1892, + 1961).

Ede herinnert zich nog hoe de koster hem op een keer vroeg om tot 500 frank te bieden op een levende haan, maar... geen frank meer. Ede dacht dat de koster zot geworden was. In dien tijd – dat was vóór 1960 – vijfhonderd frank voor een haan geven, reken dat nu maar eens uit en bovendien, om eerlijk te zijn zoveel had 'den Ede' niet op zak. Daar stak iets achter, hij vertrouwde het niet helemaal, tot de koster hem vertelde dat een vrome dame 500 frank wou schenken aan de kerk, doch daarvoor wel iets mee naar huis wou nemen. Ze noemen zo iets de verkoop 'opjagen'.

Voor dat Ede Mertens roeper werd is deze taak een jaar of twee (misschien drie) gedaan door Jef Van Sandt (° 1906, + 1989). Jef was nauw betrokken bij de heropening van het kerkje in 1953 en installeerde er 'den elektriek' die het méér dan 40 jaar volgehouden heeft. In 'De Millegemvriend' van augustus 1988 brachten we een artikel over Jef Van Sandt en Stephanie Raes naar aanleiding van hun diamanten bruiloft. Stephanie, die vroeger mee instond voor het aankleden van de kinderen tijdens de Kerstnachtviering, is nog steeds een trouwe lezeres van ons blaadje. Jef werkte na de oorlog aan de haven en moest in die tijd soms ook op zondag werken. Daardoor kon hij op een keer dat roepen met Sint-Antonius niet doen en zo vroeg men Ede Mertens die dat ongeveer 35 jaar volgehouden heeft.

Toen Ede Mertens in het begin roeper was werd hij in de namiddag uitgenodigd op de pastorie bij pastoor Van Bruggen om – samen met de leden van de Kerkfabriek – worstenbrood te komen eten. Ede weet nog te vertellen dat de pastoor gul was met heerlijke wijn en dikke sigaren. "Eigenlijk", denkt Ede, "zal de pastoor toen aan de verkoop niet zoveel overgehouden hebben". Daarom schafte waarschijnlijk pastoor De Ridder later dit gebruik af, trouwens pastoor De Ridder rookte zelf niet en dat heeft hem geen windeieren gelegd want hij is op 2 februari laatst 87 jaar geworden en verkeert nog steeds in goede gezondheid, terwijl zijn voorganger Van Bruggen na 69 jaar en 313 dagen *de pijp aan Maarten gaf*, te kort aan asem, rokers kennen dat.

Hoewel de traditie van de Antoniusviering in stand bleef was het geen groots spektakel. Foto's van de verkoop in 1933 en 1947 tonen dat er hoogstens een 20-tal kopers (of nieuwsgierigen) waren. Doch Ede Mertens weet nog goed dat, toen de heemkringen uit Wommelgem en Ranst in 1970 de handen in elkaar sloegen, de kooplustigen in aantal en enthousiasme stegen. "Het werden toen voor Millegem gouden tijden", zegt Ede.

Vóór 1953 nam Stan Van Dyck de taak van 'roeper' waar op Millegem.

De voorouders van Stan Van Dyck

Petrus Joannes Van Dyck (° Deurne 1818), landbouwer, was in 1860 – samen met zijn vrouw en twee kinderen – vanuit Deurne naar Ranst komen wonen op 'Den Hoogenaard'; zijn vrouw, Anna Catharina Bens, sterft in 1863 en Petrus Joannes hertrouwt met Joanna Maria De Groof. In 1870 komt Ludovicus Cami (° Herenthout 1854) als dienstknecht vanuit Herenthout inwonen op de boerderij van Van Dyck op 'den Hogenaard' en blijft er wonen tot hij in 1878 terugkeert naar Herenthout. Louis Cami trouwt in 1879 en een jaar later komt hij zich in Millegem vestigen in de Kerkstraat (Sint-Antoniussstraat) waar zijn eerste kind geboren wordt. Na een jaar op Millegem verbleven te hebben schuift het gezin Cami op naar Vremde en daar worden nog elf 'Cami-kens' geboren (2).

Petrus Joannes Van Dyck blijft ook niet op de Hogenaard wonen, in 1879 verhuist hij naar Broechem in de Moorstraat. Daar was zijn zoon, **Franciscus Cornelius Van Dyck** (° Deurne 1852) – die in 1876 met Elisabeth De Groof huwde – zich reeds in 1878 gaan vestigen. Dat ging zo in die tijd : Een zoon die trouwde bleef inwonen op het erf en later als de ouders oud werden gingen zij op hun beurt bij hun kinderen inwonen, eenvoudig en praktisch. In het gezin van Franciscus Cornelius Van Dyck en Elisabeth De Groof werden te Ranst twee kinderen geboren en in de Moorstraat in Broechem kwamen er nog zeven bij.

Constantinus Franciscus Van Dyck werd geboren te Broechem in 1882, als zoon van Franciscus Cornelius en Elisabeth De Groof. Hij wordt 'Stan' genoemd en was landbouwer zoals zijn vader en grootvader. In 1920 trouwt hij te Ranst met Maria Christina De Schutter (° Ranst 1885, + Ranst 1934), hun huwelijk blijft kinderloos. Zij vestigen zich na hun huwelijk te Ranst in de Molenstraat die toen nog 'Achterstraat' werd genoemd.

Op de vergadering van de Kerkfabriekraad van 1 januari 1933 (jawel, op nieuwjaarsdag) neemt de raad kennis van een schrijven van 'den Weledelen Heer Baron Gaston de Gilman de Zevenbergen' (3), die zijn ontslag van voorzitter en lid van het kerkfabriek neemt om gezondheidsredenen. De Raad beslist *'met algemeene stemmen om als plaatsvervangend lid in den kerkenraad op te nemen den heer Constant Van Dyck, voorzitter van den Boerenbond'*.

Het is in de functie van lid van de Kerkfabriek dat Stan bij het gebeuren rond de Sint-Antoniüs viering zal betrokken zijn om de offergaven *'op te roepen'* en nadien het geld te tellen. Het einde van zijn activiteit als Kerkmeester wordt vermeld in het verslag van de raad van 3 januari 1954 : *"Na de gebruikelijke nieuwjaarsgroeten, wordt het voorzien ontslag meegedeeld van Mr Const. Van Dyck, die, na een operatie, verhuist naar zijn familie te Broechem, en tengevolge zijn dienst als Kerkmeester niet meer zal kunnen volbrengen. De gegrondheid der reden en het ontslag worden met spijt, doch als noodzaak aanvaard"*. Stan Van Dyck is inderdaad op 24 december 1953 vanuit de Molenstraat terug naar Broechem verhuist waar hij bij zijn broer Petrus Augustinus in de Kapelstraat is gaan inwonen. Hij sterft te Broechem in 1969 op 87-jarige leeftijd.

Op de vraag, of de 'roeper' op de Antoniusvieringen vóór Stan Van Dyck ook lid van de Kerkraad was, moeten we ontkennend antwoorden, want vóór hem was dat **Tist Van Laer**.

(2) Zie voor de familie Cami ook in 'De Millegemvriend', april 1992.

(3) Baron Gaston Marie Joseph Vincent de Gilman de Zevenbergen overlijdt op het kasteel Zevenbergen op 11.11.1934.

" Overwegende dat het tijdperk van de op pensioenstelling van den Veldwachter nadert. Willende hem een bevoeglijk pensioen toekennen... Besluit : Bovengemelde wedde, bijvoeglijke weddens en vergoedingen samen te smelten en den Veldwachter eene vaste wedde toe te kennen te rekenen van 1.1.1929 van 12.000,- "

Onafgezien van de dienstjarenvergoeding geeft het overzicht van 38 jaar wedde-evolutie van de veldwachter ons een goed beeld van de geld-waarde en devaluatie tussen 1894 en 1933. Periode waarin de eerste wereldoorlog werd uitgevochten en in de dertiger jaren een lang besproken crisis plaatsvond.

Einde van de loopbaan en openverklaring plaats Veldwachter.

Het raadsverslag van 12.5.1933 meldt ons :

" Gezien het schrijven van den Heer Gouverneur waarbij de Hulp-Brigadier Veldwachter Van Laer Jan Baptist ambtshalve uit zijn ambt ontslagen wordt wegens het bereiken der ouderdomsgrens. Overwegende dat in vervanging dezer betrekking diend voorzien te worden, verklaart de plaats van Veldwachter open. De aanvragen tot het bekomen der plaats zullen vóór 15 Juni e.k. aan het Gemeentebestuur dienen ingezonden te worden. Bericht hier van zal twee maal in de dagbladen "Handelsblad" en "Gazet van Antwerpen" afgekondigd worden."

De nieuwe veldwachter wordt Joannes Baptista Alois Van Mechelen (° 1893), deze was als rijkswachter in 1927 naar Ranst gekomen, hij blijft veldwachter tot 1958 en overlijdt in 1976.

Jan Baptist Van Laer overlijdt te Ranst op 22.11.1939, zijn weduwe, Joanna Catharina Constantia Ceulemans overlijdt tien jaar later op 7.12.1949.

*Tist Van Laer biedt zijn waar aan aan de kopers
Omstreeks 1931 is het nog mode : 'mannen bij de mannen en vrouwen bij de vrouwen'*

beledigingen 10 frank bedraagt. Wat die 'slagen aan zijne vrouw' betreft kunnen we daar geen tekening bijmaken, maar we weten wel dat in die tijd een hand nogal vlug eens in de richting van 'de evenaaste' vloog. De beledigingen zullen wel aan het adres van Tist de gerre gericht geweest zijn in de zin van : "Daar hebde gij geen zaken mee, smee... enz." Ge moet dan wel als veldwachter 'struis, stoer en streng' zijn om de stiel vol te houden.

De loopbaan van Jan Baptist Van Laer

De voorganger van Tist Van Laer, veldwachter Petrus Josephus Huybrechts overlijdt op 24.11.1894 en Tist verhuist een week later met zijn vrouw en twee kinderen naar het huis van Huybrechts in de Achterstraat 65.

Op 20.1.1907 tonen de gemeenteraadsleden van Ranst hun goed hart : "gezien het verzoekschrift van den Veldwachter J.B. Van Laer dezer gemeente eene verhooving van jaarwedde aanvragende... overwegende dat in vergelijking van andere Veldwachters, zyne jaarwedde minder bedraagt en ingezien hy reeds gedurende 13 jaren zynen dienst vervult.." beslist de raad de Bestendige Deputatie te verzoeken vanaf 1.1.1907 zijn jaarwedde te verhogen met 80 frank en deze aldus te brengen op 800 frank. Hierbovenop krijgt hij dan ook nog 50 fr. als schadeloosstelling voor huishuur en 20 fr. als vergoeding voor schoeisel. Goed nieuws dus in de Achterstraat.

In 1919 beslist de provincieraad van Antwerpen om de loonroosters der veldwachters te wijzigen. De gemeenteraad van 11.10.1907, "Overwegende dat veldwachter Jan Baptist Van Laer zich in de voorwaarden bevindt om eene verhooving van jaarwedde te bekomen en naar behooren zynen dienst vervult. Overwegende dat de gemeente Ranst op 31.12.1910, volgens de laatste tienjaarlijksche optelling, een bevolkingscijfer heeft van 2009 inwoners..", besluit de jaarwedde van de veldwachter van 1.100 op 1.500 frank te brengen. Als dat weer geen goed nieuw is ! Op 21.1.1923 wordt er in de raad opnieuw over 'Onder-Brigadier Veldwachter Van Laer Jan Baptist gesproken, hij heeft dan 26 jaren dienst en zijn wedde wordt van 3.810 op 4.500 frank gebracht omdat de wedde eenigzins in evenredigheid dient gesteld te worden van de levensduurte.

Op 2.8.1924 zegt de gemeenteraad : " Gezien de wet van 30 Januari 1924 tot herinrichting der Landelijke Politie. Overwegende dat den Hulp Brigadier Jan Baptist Van Laer zich in de voorwaarden bevindt om eene verhooving van jaarwedde te bekomen en naar behooren zynen dienst vervult;

Overwegende dat de gemeente Ranst op 31 December 1920, (volgens de laatste tienjaarlijksche optelling, een bevolkingscijfer heeft van 2058 inwoners. Overwegende dat de Hulp Brigadier Veldwachter Jan Baptist Van Laer sinds 20 Februari 1894 in dienst is en dus dertig jaren dienst teld"... beslist om de jaarwedde op 5.700 frank te brengen (hierin zijn begrepen 1.900 fr. wegens anciënniteit).

De gemeenteraad staat op 10.5.1928 nog twee jaren verlengenis van ouderdomslimiet voor op pensioenstelling toe aan den Brigadier Veldwachter Van Laer. Stilaan breekt de pensioenleeftijd aan voor de 'Gerre' en de raad maakt op 6.8.1929 een rekensommetje :

- Minimum wedde van de Veldwachter voor Ranst (2.300 inwoners)	3.800,-
- Op 1.1.1929, 35 dienstjaren (tien 2-jaarlijkse verhogingen)	1.900,-
- Duurtetoeslag (20 schijven van 300,-)	6.000,-
- Kindervergoeding (een kind)	300,-
Totaal	12.000,-

De voorouders van Tist Van Laer

In het gezin van Petrus Van Laer en Joanna Slaets wordt in 1773 te Ranst een zoon geboren, **Cornelius Van Laer**. Cornelius trouwt met Anna Maria Theresia Buscops en uit dit huwelijk worden te Ranst tussen 1794 en 1805 zeven kinderen geboren. Eén daarvan is **Petrus Van Laer** (° 1796), deze trouwt een eerste maal in 1815 met Maria Barbara Verpoten (° 1793, + 1848). Zij vestigen zich te Broechem waar acht kinderen worden geboren. Na het overlijden van zijn eerste vrouw hertrouwt Petrus in 1849 met Elisabeth Herremans die toen weduwe was. In 1869 komt Petrus naar Ranst bij zijn dochter Anna Cornelia die in de Agterstraat woont.

Joannes Cornelius Van Laer (° Broechem 1827) is een zoon uit het eerste huwelijk van Petrus. In 1845 komt hij naar Ranst als knecht bij landbouwster-weduwe Notelteirs waar hij verblijft tot 1852. Doch reeds in 1853 komt hij terug uit Broechem naar Ranst en woont dan in de Processieweg. In 1855 trouwt Joannes Cornelius met Maria Theresia Van Camp (° Ranst 1827, + Ranst 1910), bij hun huwelijk verklaren bruid en bruidegom dat zij niet kunnen schrijven, hetgeen in die tijd geen uitzondering is... Maar zij zorgen er wel voor dat in de Processieweg zeven kinderen geboren worden. Joannes Cornelius Van Laer overlijdt te Ranst in 1906.

Joannes Baptista Van Laer, die we hierna 'Tist' zullen noemen, wordt op 28 februari 1863 te Ranst geboren als zoon van Joannes Cornelius en Maria Theresia Van Camp. Hij trouwt in 1891 met Joanna Catharina Constantia Ceulemans die in 1865 te Millegem was geboren. Uit dit huwelijk worden te Ranst zes kinderen geboren. Na zijn huwelijk was Tist 'Jachtbewaarder' en woonde toen in de Achterstraat 36.

Op 13 januari 1894 vergadert de gemeenteraad van Ranst 'ten einde over te gaan tot den voorstel van twee kandidaten voor de plaats van **Veldwachter** in deze gemeente open gevallen door het pensioen waarop den Veldwachter Petrus Josephus Huybrechts gesteld is'. De twee kandidaten die de raad voorstelt zijn :

1. Van Vooren Theophile, ° Aeltre (Oost-Vlaanderen) 12.9.1864, gendarm by de brigade alhier.
2. Van Laer Joannes Baptista, ° Ranst 28.2.1863, oud soldaat en thans Jachtbewaarder te Ranst woonachtig, welke beide zes stemmen bekomen hebben van de acht presente raadsleden en bepaald de jaarwedde van den nieuwen veldwachter op 700 franks.

Op die gemeenteraad van 13.1.1894 is blijkbaar iets fout gelopen want het verslag van de raadszitting van 27 januari 1894 vermeldt :

Gehoord de opmerkingen welke de heer arrondissements commissaris aan de heer Burgemeester heeft gemaakt aangaande de stemming welke plaats heeft gehad op 13 Januari laatst voor den voorstel van twee kandidaten tot de benoeming van eenen Veldwachter, en waaruit blykt dat deze stemming onregelmatig is gebeurd

Gezien het besluit van de Bestendige Deputatie in dato 22 December 1893 waarbij Petrus Josephus Huybrechts op pensioen is gesteld uit reden dat zyne gezondheidstoestand hem niet meer toelaat zyn ambt van Veldwachter te vervullen

Overwegende dat het open staande ambt van veldwachter in deze gemeente in de dagbladeren is bekend gemaakt en dat er zeven aanvragen zyn ingekomen voor het bekomen dezer plaats

Gezien art. 53 van het landelyk wetboek

Gezien art. 66 der gemeentewet

Gaat over tot eene nieuwe stemming

Voor de kiezing van den eersten kandidaat is den uitslag der stemming als volgt

Van Laer Joannes Baptista geboren te Ranst op 28 Februari 1863, gecongedieerd soldaat van het regiment der Grenadiers, thans jachtbewaarder in deze gemeente, bekomt 3 stemmen

Van Vooren Theophile geboren te Aeltre (oost vlaanderen) op 12 September 1864, gendarm by de brigade dezer gemeente bekomt insgelyks 3 stemmen

De Ridder Petrus Carolus 1 stem

Zeven raadsleden nemen deel aan de stemming

aangezien nog Van Laer nog Van Vooren de meerderheid der stemmen bekomen hebben, gaat men over tot een balloteering tusschen deze twee kandidaten waar van den uitslag is als volgt

Van Laer bekomt 5 stemmen

Van Vooren twee

gevolgelyk is Van Laer als 1ste kandidaat voorgesteld

Vervolgens gaat men over tot de kiezing van den 2e kandidaat, waarvan den uitslag is als volgt

Van Vooren bekomt 5 stemmen en De Ridder voornoemd 2 stemmen

Diensvolgens wordt Van Vooren als 2e kandidaat voorgedragen

Uit deze stemming blijkt dat men in Ranst reeds in 1894 de leuze "Eigen volk eerst" kent en toepast. Tist Van Laer kan er maar goed bijvaren, want in het gemeenteraadsverslag van 4 november 1894 leest men :

Gezien den omzendbrief van de heer Minister van Binnenlandsche Zaken N° 34519 van 4 Januari 1881, opgenomen in het Bestuurlyk memoriaal onder N° 14070

Gezien art. 84, 7° der gemeentewet

Willende den heer Van Laer Joannes Baptista, veldwachter dezer gemeente, de noodige macht geven om op eene krachtdadige wyze tusschen te komen in vele gevallen, waar politie maatregelen zouden dienen toegepast te worden

Benoemd door deze den Heer Van Laer, veldwachter voormeld tot politieagent in deze gemeente

Voortaan spreekt men van 'Tist de gerre'. 'Gerre' is de in-het-Ranstse afkorting van *garde champêtre*. In de boeken schrijft men wel 'veldwachter', doch de mensen spreken van de 'Gerre', zoals men voordien ook over Tist gesproken had als de 'gerre-chasse' toen hij nog jachtwachter was. Van een veldwachter verwachtte men toen dat hij **struis, stoer en streng** was en daarom ook over een stevige snor beschikt. Hij moet 'de wet' doen naleven, de orde handhaven en bovendien nog een hele hoop andere taken vervullen zoals het 'omroepen' van berichten aan de bevolking 's zondags na de hoogmis. Officiële berichten werden wel aangeplakt – ook door de veldwachter – doch ruwweg de helft van de mensen konden in de tijd van Tist niet lezen, vandaar dat een goede stem vanzelfsprekend was.

Op 17 november 1894 wordt Louis Heylen, werkman, 21 jaar oud en geboren te Ranst (4), door de rechtbank te Zandhoven veroordeeld wegens 'dronkenschap'. Het 'misdrijf' is gepleegd te Ranst op 8 oktober 1894 en Heylen krijgt hiervoor een boete van 5 frank. Louis Heylen is waarschijnlijk een van de eerste klanten die een plaatske vonden op 'den boek' van Tist-de-gerre, want als de veldwachter vond dat iemand 'zat' was dan was dat duidelijk, zonder blazen of pro-mille.

(4) Geboren in de Zakstraat.

(5)

*Joannes Baptista Van Laer en Joanna Catharina Constantia Ceulemans
Tist Van Laer : " struis, stoer en streng..."*

Een vaste klant van Tist Van Laer was Jan Frans Van Echelpoel. Die Van Echelpoel was geboren te Schilde in 1856, hij trouwde in 1887 met Cornelia Van den Broeck (° 1847, + 1899) en was toen in Ranst komen wonen. Hij wordt 'gepakt' op zondag 12 augustus 1894 in Ranst en geverbaliseerd voor "weerstand" en "dronkenschap". De 'juge' in Zandhoven veroordeeld hem op 24.11.1894 voor het eerste misdrijf tot 10 franks en voor het tweede tot 5 franks boete. Onze 'Gerre' heeft nog niet gedaan met hem, want op 8 november 1894 gaat hij weer 'den boek op' wegens "slagen". De rechtbank te Antwerpen veroordeelt hem ditmaal voor 30 franks (6). Van Echelpoel die metser was, schijnt echt een droge lever te hebben, want op 30 juli 1895 wordt hij weer te Antwerpen veroordeeld wegens "dronkenschap" en mag dan kiezen tussen een boete van 5 frank of één dag 'in den bak'. Maar naast 'drinken' houdt Van Echelpoel zich ook bezig met "slagen aan zijne vrouw en beledigingen" en de rechter in Antwerpen zegt op 14 november 1895 dat het tarief voor slagen 26 frank en voor

(5) Onze dank aan Agnes Geysels, voor de bruikleen van de foto van haar grootouders.

(6) Herinner je dat de veldwachter toen 13,46 frank per week verdiende.